

HALLGASSUK EGYÜTT!

Maros Miklós
operáját

Negyven évvel ezelőtt alakult a Stockholmi Operastúdió. Számunkra ennek egyik érdekessége, hogy a három alapító tag közül az egyik a magyar operaénekes, rendező és pedagógus Kundler Miklós volt. Az évek során igazi világnagyságok kerültek ki a Stúdióból, mint Birgitta Svendén, vagy Nina Stemme. A 40. évfordulót néhány napos fesztivállal ünnepelték. Egyik este a visszalátogató hírességek adtak nagyszerű gálaestet, a másikon egy fiatal zeneszerzők számára rendezett jubileumi zeneszerzőverseny eredménykiosztóját rendezték, ahol színpadra került a három döntőbe jutott mű, jelenlegi növendékek előadásában. Engem pedig felkértek, hogy komponáljak rövid kis darabot, amit ugyancsak az ünnepi napok keretében állítottak színpadra. Az új kisopera mindössze 18 perc, gondoltam, most ezt hallgassuk együtt.

A svéd szó, PÅLSEN magyarul A bunda. Vagyis a szörmekabát.

Hjalmar Söderberg a 20. szd első felének talán legismertebb svéd írója. 1898-ban Historietter címen adott ki egy novellagyűjteményt, apró, rövid történetek, historiettek. Ezek közül talán a legismertebb ez a BUNDA, szinte minden svéd olvasta, ebből készített szövegkönyvet Lassa Zilliacus, aki előző operám, a Kasztráltak librettóját is írta.

A három énekes szólistát egy kamaraegyüttes kíséri, amelynek az összeállítása fuvola, két hegedű és cselló, valamint két zongora, az utóbbi kettő kivételével a hangszeres szólamok könnyűek, fiatal muzsikusok számára készültek. A bemutató előadáson is négy zenei gimnazista működött közre.

A történet röviden a következő:

Két férfi és egy nő, Gustaf, John valamint Ellen régi barátok. Ifjú korukban mindkét férfiú Ellenbe volt szerelmes, de a nő nem tudott közzüllük választani. Viszont családot szeretett volna és így végül Gustafot választotta, mert John nem akart nősülni addig, amíg tekintélyes mennyiségű pénzre nem tett szert.

Gustaf orvos lett, a család három gyerekkel szaporodott, de az orvosi fizetés a család növekedésével ellenkezőleg alakult. A sok munka és a kevés pénz Gustaf egészségét is kikezdté. Munkája eredményeképp viszont a páciensek egyre egészségesebbek lettek, így aztán az orvosi honorárium egyre csökkent.

Ezzel ellentétben John saját vállalatát igazgatja, de sok pénzével egyedül maradt.

A régi barátok továbbra is barátok maradtak, minden Karácsonyt együtt ünnepeltek.

Hideg tél van. Az opera első jelenetében John irodája előtt áll Gustaf, fázva, szakadt kabátban. A karácsony előtti teendőket intézte, siettében nem nézett maga elé az utcán, megcsúszott a jégen és egy épp akkor elhaladó lovaskocsi kereke beleakadt a kabátjába. Szerencséjére nagyobb baja nem történt, de öreg kabátja szétszakadt. Most várja, hogy John ajtót nyit neki. Addig pedig panaszkodik, mert fázik, éhes, úgy érzi, hogy beteg is. Lehet, hogy nem is él már sokáig. És szegényszemre pénzt kell kölcsönöznie régi barátjától Karácsony előestéjén. Eközben visszaidézi a délelőtti történeteket. Így hallhatjuk Ellent, aki a szemére hányta, hogy bizonyára elfelejtette meghívni Johnt vacsorára, meg hogy biztosan a gyerekeknek sem vett még ajándékot. Igyekezzen hogy minden el legyen intézve, mert hat órákor találja a vacsorát.

Gustaf válaszolgat a kérdéseire, de leginkább azt szeretné, ha Ellen egy percre átölelné, erre azonban Ellennek nincs ideje. Inkább siessen Johnhoz, nehogy ő Karácsony este egyedül maradjon.

Gustaf áll az iroda előtt és csak ismételteti magában, hogy ez bizony egy rossz év volt. Ekkor nyílik az ajtó, John betessékeli Gustafot, meglátja szakadt, piszkos kabátját, mire Gustaf elmeséli a történeteket, majd konstatálják, hogy szerencsére nem lett nagyobb a baj. John azonban látja, hogy ilyen hidegben ebben a kabátban nem lehet utcára lépni, felajánlja, hogy vegye fel az ő bundáját, ő majd küld valakit egy másikért. Szivarral kínálja, de Gustaf inkább mást szeretne, kölcsönre van szüksége, hogy a karácsonyi ajándékokat meg tudja venni. És természetesen szeretettel várják a vacsorára, Ellen külön lelkére kötötte, hogy adja át az üdvözlését. John ugyancsak küldi üdvözlését és visszagondol a régi időkre: mondván, hogy néha sajnálja, hogy nem kérte ő meg Ellen kezét. De hát ő erre nem tudott gondolni addig, amíg nem gyűjtött össze 10000 koronát. Gustaf erre csak annyit tud mondani, hogy ez neki még máig sem sikerült...

Az operában itt egy duett következik.

John irigykedik, hogy Gustafnak szép felesége és három gyereke van, akik szeretik és szép családi életet élhetnek, ő bezzeg egyedül van.

Gustaf viszont azon gondolkodik, hogy ha annyi pénze lenne, mint Johnnak, akkor vehetne szép bundát a feleségének is, több ideje lenne a családi életre is és talán felesége is jobban szeretné.

Mindketten a másikat látják boldognak és még irigylik is a másikat.

<http://www.parlando.hu/2013/2013-1/Palsen.mp3> 0'00" - 8'49"

Az utcára érve Gustaf a bundától szinte újjászületett. Régi paciensek nem ismerik fel, nem is gondolják, hogy ő a szegény doktor. Ugyanakkor úgy érzi, ha egy doktor bundában jár, akkor annak nem illik olyan alacsony honoráriumot adni, mint amennyit ő kap. Ha előbb gondolt volna erre, talán vehetett volna egy bundát kölcsönre és biztosan nagyobb kereslet lenne az ő tudományára. De most már késő, hiszen hamarosan meg fog halni. Vagy lehet, hogy téved és mégsem annyira beteg, mint gondolná?

Ellen régen csúfolta Johnt, de amióta mindig kis ajándékokkal jön hozzájuk, és meghívja az Operába, azóta nem csúfolódik... Lehet, hogy ha bundában járhatna, akkor megint ugyanúgy szeretné őt mint régen? 8'50" - 11'15"

Vásárlásból hazaérve boldogan látja Gustaf, hogy az előszoba sötét, a takarékos feleség

nem gyújt villanyt, ha nincs rendelés. És be el is viheti az ajándékokat anélkül, hogy meglátnák. De izgatottan várja a fogadtatást, miután először látja Ellen őt bundában. Ellen ki is szalad elé, a nyakába ugrik és boldogan fúrja az arcát a bunda gallérjába. Bevallja, hogy még soha nem várta ennyire a Karácsonyt és hogy mennyire boldog, hogy megjött. Gustaf is egyre jobban szorítja magához és egy rövid időre két boldog emberrel találkozunk. A duett végén azonban Ellent halljuk, aki azt mondja, hogy Gustaf még nincs itthon. Gustaf rájön, hogy a szerelmi vallomás nem neki szólt, hiszen Ellen azt hitte, hogy a bundában John érkezett meg. Belátja, hogy csalódnia kellett. Csak annyit válaszol, hogy „de itthon van, Gustaf itthon van”. 11'17" - 14'28"

A vacsora után vagyunk. John töri meg a csendet. Kérdezi, hogy mi a csend oka, talán a szétszakadt kabát sorsán gondolkodnak? Nem, válaszol Gustaf, inkább a bundán. Meg azon, hogy valószínűleg ez volt az utolsó Karácsony, amit együtt tölthettek. Úgy érzi, hogy nincs már hosszú ideje hátra ezért meg akarja köszönni Johnnak a barátságot, amit felé és felesége felé mutatott. John még utóljára megpróbálja visszafordítani a szót, hogy hátha nem is olyan vészes a helyzet, Gustaf talán rosszul látja helyzetét, de ő nem tágít. Még azt akarja megköszönni, hogy kölcsönkaphatta John bundáját. Az tette lehetővé, hogy még pár pillanatnyi boldogságot tudott kapni az élettől. 14'29"- végig (18'13")

A szereplők:

Ellen – Malin Lindström

Gustaf - Jon Nilsson

John – Thomas Lander

Az együtttest vezette: Martin Hellström

Maros Miklós (Pécs, 1943. november 14.) Svédországban élő magyar zeneszerző, a Svéd Zeneszerzők Szövetségének elnökségi tagja, majd alelnöke, 1998 óta a Svéd Királyi Zeneakadémia tanára. Főbb művei: 4 szimfónia, 8 versenymű, kamaraművek, kórus-, vokális és elektronikus darabok.

